1986/1987
Fa
U 882

febr. 18 - márc. 4

# támpont

I. évf. 7. szám

MKKE
KÖZMŰVELŐDÉSI
BIZOTTSÁG LAPJA

MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
Központi Könyvtára
Telefon: 176-827 Telex: 224183 mkke h
1828 Budapest 5. Pf.: 489

## ÚJ SZELLEMBEN

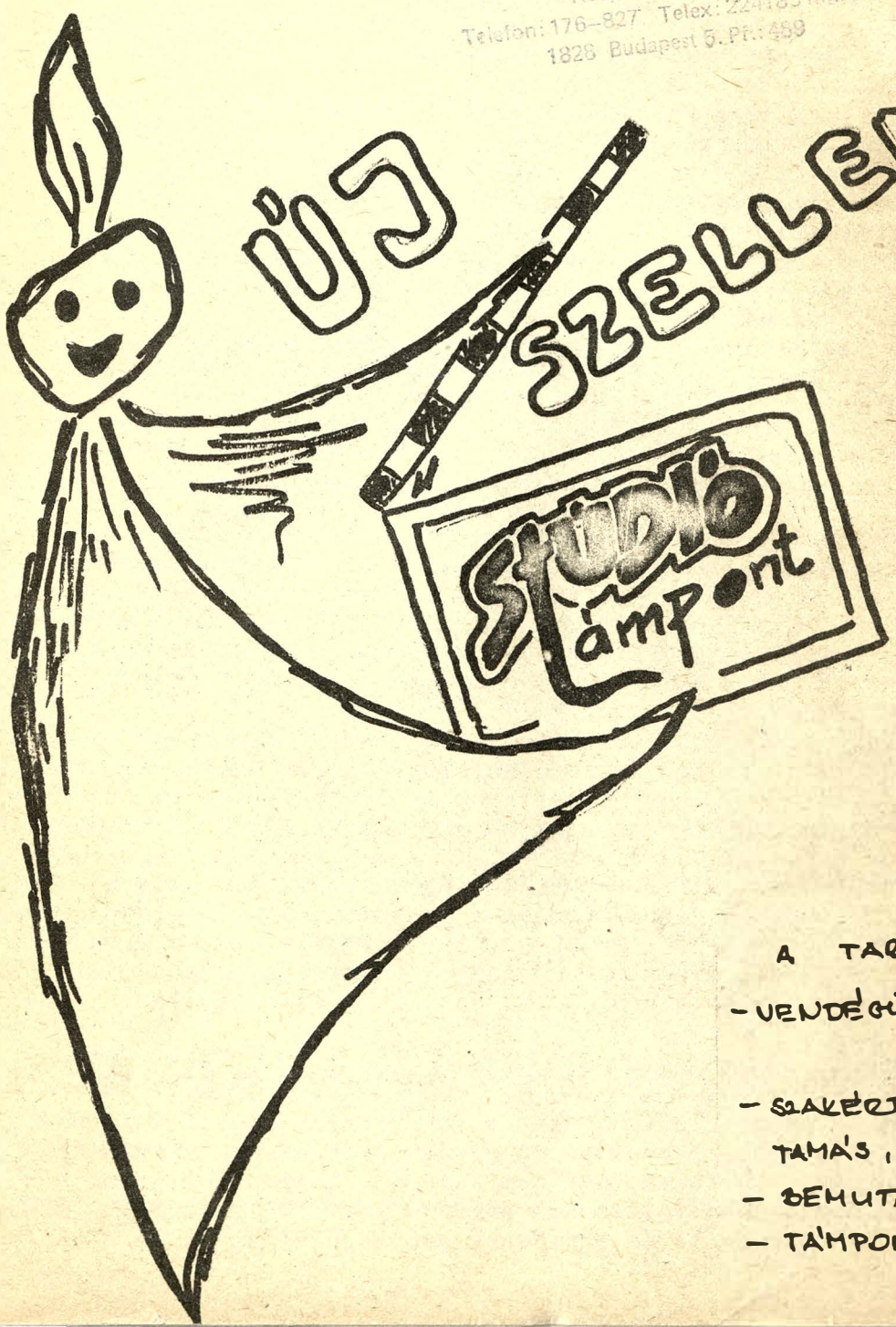


A TARTALOMBÓL:

- VENDÉGÜNK: BÁCSKAI TAMÁS
- SZAKÉRTŐINK: KOLTAI TAMÁS, TANDORI DEZSŐ
- BEMUTATJUK AZ ITDK-t
- TÁMPONT AKCIÓK

# -klub- -műsor-

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KLUB

február 18. 19.00 helye: IX. Makarenkó u. 20.

Vendég: Soós Károly Attila Téma: A jugoszláv gazdasági mechanizmus

Előadásán rövid ismertetést hallhattok a jugoszláv "modell" létrejöttének okairól és kialakulásának politikai és gazdasági körülményeiről. Amikor az 1950-es évek elején a szocialista országokban a tervutasításos, centralizált modell kiépítése folyt, akkor Jugoszláviában 1950-52 között a reformfolyamat első hullámában a tervutasítások nagy részét megszüntették, növelték a vállalatok önállóságát, és nagy teret engedtek az áru- és pénzviszonyoknak. Az 1950-es évektől végrehajtott reformintézkedések következtében egy sajátos, a többi szocialista ország gazdasági berendezkedésétől jelentősen különböző rendszer jött létre.

Ezek a reformintézkedések a hatvanas évek közepétől folytatódtak, különösen az 1965-67 évi reformok voltak jelentősek. A reformcsomagok újabb hullámait azonban általában mindig követte ezek részleges visszavonása.

Szó esik a jugoszláv gazdaság jelenlegi problémái és a reformfolyamat kapcsolatáról. Az előadó egyik cikkében utalt arra, hogy a gazdasági nehézségeket nem a reform irányába tett lépések, hanem ellenkezőleg, ezek következetlen megvalósítása okozta. A jugoszláv és magyar reformkísérletek kapcsolódási pontjairól és különbségeiről szintén szó esik.

Melyek a jugoszláv gazdasági változások tanulságai a magyar reformfolyamatok szempontjából? Ezekre és egyéb kérdésekre is választ kaphatnak, akik eljönnek az előadásra.

február 23. 19.00 helye: IX. Makarenkó u. 20.

Vendég: Széll János Téma: Innováció és politikai kultúra

"...Amennyiben a reformpolitika ténylegesen előrehalad, akkor az tapasztalatokkal szolgálhat, élményszerűbbé teheti a közéleti részvételt, és önmagát gerjesztő, a részvételi politizálást erősítő folyamatként szerepel. Ha ellenben megtorpan a reformpolitika, vagy nem nyitják eléggé szélesre a kapukat, akkor ez a folyamat nyilvánvalóan visszaesik, kiábrándulás, reformhitetlenség uralkodik el, a kiábrándult reformer pedig vagy passzivitásba vonul vagy radikalizálódik.

Szerintem ma Magyarországon nem szélsőséges radikalizálódásra van szükség. Ebben az országban, mint tudjuk, átfogó strukturális és intézményi reformokat kell végrehajtani. Az a baj, hogy erre irányuló erőfeszítéseink csak részben, meglehetősen lassan és szétaggoltan jutnak érvényre, azaz a különböző reformlépések nem állnak össze igazán dinamikus, a társadalmat magával ragadni képes folyamattá. Azt mondhatnánk: "reformkényszerben"élünk, azonban sem a belső, sem a nemzetközi feltételek nem kedvezőek a folyamat kibontakozása szempontjából, így a megfelelő "reformhelyzet" az, ami hiányzik. Ez az a sajátos szituáció, amely az utóbbi években - főként a fiatalok körében - felerősítette a radikalizálódásra motiváló tényezők hatását..." (ef-lapok 1986/9-10)

február 25. 19.00 helye: IX. Makarenkó u. 20.

Vendég: Tabajdi Csaba Téma: Az MSZMP nemzetiség- és kisebbségpolitikája

Meggyőződésre, hivatásra, szakterületre vonatkozóan nagyon különböző előadókat láttunk vendégül klubunkban az elmúlt évek során. "Hivatásos" politikus még nem járt közöttünk, ami nem jelenti, hogy ne vitorláztunk volna számos alkalommal beszélgetéseink során a politika vizeire. A nemzetiségi- kisebbségi kérdések terén egymásnak szögesen ellentmondó állásfogla-

lást, aktivitást tulajdonítottak az estek résztvevői a politikának, politikusoknak. Ime egy lehetőség, hogy a híresztelések szembesüljenek egy valóságos alapállással, ez estünk célja. Se kétségbeesni, se fölvillanyozódni előreláthatólag nem fogunk, hisz az érdekek, megoldási javaslatok e téren is ütköznek, s mint ahogyan a probléma, a politika döntései is összetettek voltak és lesznek. De mennyiben? Ez már beszélgetés tárgyát képezheti.

Mit és miért tesz, illetve nem tesz a magyar politika a nemzetiségi-kisebbségi kérdésekben? Meddig ér a szabadsága, és mik a legkülönfélébb korlátozó tényezők? Ilyen és ehhez hasonló, kapcsolódó kérdésekről fogunk beszélgetni.

február 26, 19.30. helye: IX. Makarenkó u. 20.

"MAGÁNYOS CSILLAG" - A Forrás Kör bemutatója

Erdélyi József-est (1896-1978)

Szereplők: Basa Annamária előadóművész
Erős József előadóművész
Faragó Laura énekművész
Homolya Attila előadóművész
Szabó András előadóművész
Torday Ferenc előadóművész

Szerkesztette és bevezeti: Medvigy Endre
Rendező: Sárdi Mihály

Erdélyi József legutóbb megjelent kötetei:

Aranylakodalom (válogatott versek) Szépirodalmi, 1972
Cirokhegedű (versek) Magvető, 1972
Zengő csillag (versek) Szépirodalmi, 1976
Csontfurulya (versek) Magvető, 1979
Aranyalma (versek) Magvető, 1982

március 2, 19.00 helye: IX.Makarenkó u.20.

Dóczy Péter Hervay Gizella-emlékestje

Dóczy Pétert a Szilágyi Domokos-emlékest előadójaként ismertük meg. Most a kimagasló erdélyi költő szintén tragikus sorsú feleségének, Hervay Gizella (1934-1982) költőnek állít emléket megrázó műsorában, melyben Hervay Gizella és Tóth László versei, valamint egy Hervay Gizellával készült, eddig publikálatlan, megdöbbentő interjú hangzik el.

Hervay Gizella számos könyve csak könyvtárban hozzáférhető. Tóth László, csehszlovákiai magyar költő legújabb kötetei: Istentelen Színjáték (Madách, 1983); Ötödik emelet (Madách, 1985)

MŰSZAKI EGYETEM PROGRAMJAIBÓL

MARTOS KOLLÉGIUM (Stoczek u. 5-7)

február 6-21 Kércz Tibor: Magánküldetés című kiállítása

február 22- március 8. Farkas József sportfotó kiállítása

február 27. Voga-Turnovszky duó - Ne hagyd magad Pitkin című film

LANDLER KOLLÉGIUM (Bartók Béla u. 17.)

február 19, 20.00 Politikai Fórum

Vendég: Juhami Nagy János, a Tájékoztatási Hivatal osztályvezetője
Téma: Tájékoztatáspolitikánk időszerű kérdései

KÖZGÁZ JAZZ KLUB

KÖZGÁZ JAZZ KLUB

1987. február 21-én ELLIOTT SHARP és együttese lép fel a KÖZGÁZ JAZZ KLUBBAN. E. Sharp a jazz új irányzata, a fúziós elemekben gazdag, a punk, a jazz és a rock határterületén mozgó, úgynevezett New York Noise, vagy New Music from New York jelentős képviselője. Zenészi tevékenysége szorosan kapcsolódik lakhelyéhez, New York Lower East Side negyedéhez. Itt, ebben a kortárs zenei "miniállamban" vált igazán ismert zenésszé. Sharp ars poeticájához hozzátartozik a sokoldalú zenei képzettség és kreativitás.

Zenéje nem sorolható be semmilyen eddigi irányzatba, hasonlít New Yorkhoz abban a tekintetben is, hogy különböző zenék, zenei elképzelések ütközéseként alakul ki, egy átjáróház, mint New York, ahol a világ szinte minden nemzetisége, etnikuma megfordul, ahol az emberek megszokták ezt a sokszínűséget. Ugyanakkor Sharp zenéje igen komoly, saját bevallása szerint gyűlöli az iróniát, mert "ha mindenből iróniát csinálunk, végül nem lesz jelentése semminek sem."

Elliott Sharp 1986-ban nagysikerű koncertet adott Carbon nevű együttesével a Közgáz Jazz Klubban. Interjú is olvasható vele a Jazz Stúdium 11. számában, amely megvásárolható a Közművelődési Titkárságon.

Február 21-én együttesének tagjai lesznek: Arnold Dreyblatt maga konstruálta húros hangszereken játszik. Elsősorban különleges, acélhúrokkal ellátott nagybőgőket használ - egyéb vonós hangszerek mellett -, melyek megszólaltatására új vonótechnikát dolgozott ki. Christian Marclay experimentális zenét ad elő, melyhez lemezeket és lemezjátszókat használ fel, elképesztően szokatlan módon. Nemcsak zenész, hanem video-, szobrászati és performance művei is ismertek. Nicolas Collins elektronikus zenét szerez és ad elő. Előadásaiban a komputertechnika, "found objects" és saját készítésű elektronika keverékét használja fel.

E. Sharp együttesével magyar részről Szemző Tibor lép fel, aki koncertjein a fuvolákat és énekhangokat élő- elektronikus rendszer segítségével szólaltatja meg. Alapító tagja volt a 180-as Csoportnak. Darabjaiban gyakran használ verbális és vizuális anyagot, kapcsolatot teremtve a társművészetekkel.

1987. február 28-án a GRENCSÓ KOLLEKTIVA ad koncertet klubunkban, valamint a KÖZGAZ AMATŐRFILM STÚDIÓ filmjeit vetítjük.

FELHIVÁS ! FELHIVÁS ! FELHIVÁS ! FELHIVÁS ! FELHIVÁS !

A KÖZGÁZ JAZZ KLUB szeretettel vár minden érdeklődőt, aki be kíván kapcsolódni a klub munkájába, ami koncertek szervezéséből, magyar és külföldi zenészekkel való kapcsolattartásból, a klub kiadványainak és a Jazz Stúdiumnak az összeállításából, szerkesztéséből áll. Minden érdeklődőt szeretettel várunk február 23-án 14 órakor a Közművelődési Titkárságon, régi épületrész I.em. 133.

19.30 - 21.30: Beszélgetés az Erdély története c. könyvről

Vendégeink: Szász Zoltán (MTA TTI), Miskolczy Ambrus (MTA TTI), Bóna István (ELTE BTK), Tóth Endre (Magyar Nemzeti Múzeum)

"...Szakemberek szövetkeztek, hogy Erdély múltját, amelyet a történelem folyamán szinte mindenkor a jelen szempontjából szemléltek - ezúttal, amennyire ez egyáltalán lehetséges, sine ira et studio vizsgálják. Talán a mű lezáratlansága bizonyítja a leginkább, hogy a szándék és a megvalósulás a tudományé és nem a politikáé (amely különben létezésének első pillanata óta szívesen él a historizálás eszközével). A trianoni békeszerződés utáni időszak, azaz a napjainkig érő több mint fél évszázad, különböző okok miatt kimaradt a vizsgálódások köréből, elsősorban a forrásanyag bizonytalanságai miatt. Tehát eredeti kutatásokra építettek az Erdély története munkatársai, s talán ezért tanúsítottak jeles türelmet a más vélemények, a tőlük eltérő álláspontok iránt, ismervén az igazság keresésének rögös útjait, olykor tévútjait.

Tény az is, hogy ez az eredeti és alapos munka, amely, valljuk meg férfiasan, korántsem a közönség széles rétegeihez szól - bestseller lett."

(E. Fehér Pál: Mítoszok ellen, a valóság nevében - ÉS 87. jan. 30.)

21.30 - 23.30: Táncház a Sebő együttes közreműködésével
Vendég: Karsai Zsigmond

A táncház a fiatalság társas életének ma is élő formája Erdély egyes világtól elzárt falvaiban. Magyarországon a 70-es évek elején, a népi kultúra újrafelfedezésének korában honosodott meg; az Erdélyben gyűjtő amatőr táncegyüttesek bukkantak rá és próbálták feltámasztani itthon, nagyvárosi környezetben, a saját örömükre. Az első táncházat a Sebő együttes tartotta a Kassák Klubban, ők játszottak először eredeti parasztzenét.

Február 2o-án az új Sebő együttes lesz a vendégünk (Sebő Ferenc társa most Székely Levente és Nagy Albert), eredeti parasztzenét és Sebő-féle feldolgozásokat fognak játszani. Eljön Karsai Zsigmond is, az Erdélyből (Lőrincrévéről) áttelepült festőművész, aki tánca és énekei révén vált közismertté - ő fog táncot tanítani. Nemrég jelent meg Sebőékkel közös lemeze Lőrincréve népzenéje címmel.

22.3o - 24.oo: Filmvetítés - Jiri Menzel: Sörgyári capriccio

"...Zavarba ejtően moziszerű film a Menzelé. Nincs ideológiája, súlyos intellektuális töltése - csak csodálatos világa és hangulata. Menzel egyszerűen elmesél egy történetet, ami talán igaz is lehetne..."
(Bányai Gábor: Megnyírottak és megrövidítettek Filmkultúra 1982/4)

24.00 - 01.15: Színház - másodéves vizsgaelőadások a Színművészeti Főiskoláról

Lebovic: Hepp és Happ - előadja: Bellus Attila, Háda János, Haás Péter
Tennessee Williams: Ez a ház bontásra vár - előadja: Hegyi Barbara, Háda János
Harold Pinter: Étellift - előadja: Bellus Attila, Malcsiner Péter

NAGY GÁBOR — LAPSZEMLE

Tütő László: A reformelképzelések három alaptípusáról

Szinte állandóan hallunk és olvasunk a reformról, rengeteg írás témája a reform, ám Tütő László cikkét olvasva a közhelyszerű kijelentéseken, az ismert tényeken, elméleteken túl olyan gondolatokkal is találkozunk, melyek figyelmet érdemelnek. A szerző a reformtörekvések strukturális alapkérdéseit vizsgálva a reformtörekvések ideológiai és ökonómiai típusát, illetve az ezek szintézisére való törekvést különíti el, megvizsgálva ezek alapvető jellemvonásait, s egy "gazdaságos embercentrizmus" körvonalait vázolja fel.
(Reflektor 1986/4)

Pápai Szilvia

Végeláthatatlan háború - cikkválogatás

Tavaly szeptember 22-én lépett hetedik évébe az iraki-iráni konfliktus, és az újságok címoldalán szakadatlanul feltűnnek a hírek, tudósítások az újabb és újabb fejleményekről. Végeláthatatlan háború címmel egy csokor cikket, értékelést, dokumentumot nyújt át olvasóinak a Nemzetközi Szemle januári száma.

Az NDK-beli Asien-Afrika-Lateinamerika tanulmánya átfogó képet fest a konfliktus gyökereiről, kialakulásáról. A síita-szunnita ellentéteket történelmi távlatban tekinti át a cikk. A háború regionális következményeit elemezve pedig kitér arra, hogy melyik hadviselő felet támogatják az egyes térségbeli országok. Interjút olvashatunk Ali Hamenei iráni államelnökkel, a Der Spiegelből átvéve, a Le Monde Diplomatique cikke pedig az iráni rendszer felépítését, annak erejét és gyengeségeit elemzi - külön kitérve Khomeini imám szerepére. Ezenkívül olvashattok a Tudeh Párt álláspontjáról, és több apró, átvett cikket is a kérdésről. Egészében véve az összeállítás a napi híreken túl igyekszik átfogó képet adni az egész konfliktusról.
(Nemzetközi Szemle 1987/1)

Román vélemények Kós Károlyról

A Kritika januári számának Fókusz rovatában ezúttal a román írószövetség hetilapjának 1986. június 21-i száma van. Ebben egy kerekasztalbeszélgetést közölnek, amelyen történészek, szociológusok, irodalmárok és művészek beszélnek egy Romániában frissen megjelent könyvről, amely A Horthy-fasizmus terrorja Észak-Erdélyben (1940-1944) címet viseli. Az idézett cikkben a szokásosan sajátos román történelemfelfogás jelenik meg.

"...a hozzászólók kifejtik: akkor, amikor a magyarok ezeréves Magyarországról beszélnek - e koncepcióba beleértve Erdélyt is -, hiú vágyálmokat kergetnek, hiszen Erdély mindössze 50 évig (1867-1919) tartozott magyar fennhatóság alá, ekkor is az osztrákok jóvoltából..." - eddig a szokásos vesszőparipa.

A konkrét könyvre rátérve a kerekasztalbeszélgetés résztvevői leszögezik, hogy Észak-Erdély megszállását azok a karhatalmi, adminisztratív, stb. szervek bonyolították le, amelyek a Hitlert és Mussolinit is megelőző, 1920-ban jelentkező magyar fasizmus (!) termékei. Ugyanakkor a könyvnek vannak szerintük hiányosságai is: "...a könyv megfeledkezik a korszak prominens erdélyi magyar szereplőiről, azoknak felelősségéről, akik végül is ennek a népirtó (román és más nemzetiségeket kiirtani akaró) politikának a szolgálatába szegődtek..." Ezek pedigKós Károly, Mikó Imre, Makkai László és Gáldi László.

A legnagyobb szálka szemükben Kós Károly, aki az első választásokon a Groza-kormányt támogató Magyar Népi Szövetség listavezetőjeként került be a parlamentbe, és akit ez alkalomból a Román Kommunista Párt lapja is méltatott, 1946-ban. (E cikk is olvasható a Kritikában) Igaz, ez akkor volt, s mára a múlt történelme román hivatalos forrásokban "néminemű változáson"ment át.

Dehát sokszor még az sem biztos, ami már megtörtént...

A két korabeli újságcikk tényszerűségében válaszol a vádaskodásokra, a kommentár egyik gondolata pedig teljes mértékben igaz: "...Át lehet ugyan írni a történelmet, de az eredeti forrásokat megkerülni aligha lehet, mert abban már igaza van az említett lap egyik nyilatkozójának: a források egyszer vallani kezdenek... - Feltéve, ha valahol még megvannak.

## — IDEGENNYELVŰ LAPSZEMLE —

A Crackdown Campaign Goes On

A Kínában most lezajlott diáktüntetésekről és a személyi változások hátteréről kapunk képet a Time 13. oldalán lévő cikkben. Irója szerint a kínai belpolitika válaszút elé érkezett. Ugyanis egyre erőteljesebben hallatják szavukat a konzervatívok, a reform ellenzői, hangoztatva a Kommunista Párt vezető szerepét és a marxizmus-leninizmus-maoizmus elvének folytonosságát. A fő kérdések a következők: Ki lesz Teng utódja, mi fog történni az általa megkezdett, a gazdaságot modernizáló, a nyugati technológiát felhasználó és a szabadpiaci mechanizmusokat korlátozó reformokkal?
(Time, 1987. 02. 02.)

Keresztes Imre

Pul-eeze! Will Somebody Help Me?

Úgy látszik, nemcsak nálunk, de például Amerikában is bajok vannak a szolgáltatásokkal. A Time magazin egy egész tanulmányt szentelt szolgáltatásaik helyzetének, és megdöbbentő képet fest róluk. A több, mint négyoldalas cikket karikatúrákkal teszik szemléletesebbé. Például az egyik könyvesboltban a vevő kérdésére, hogy hol találja Dickenst, az eladó azt feleli: "Az illető nem dolgozik nálunk." Vagy, egy utazási irodában azt tanácsolják a tisztelt érdeklődőnek, hogy utazzon inkább autóstoppal.

Ha valaki ezek után megnyugodna, hogy a szolgáltatások nem csak itthon olyanok, amilyenek, rögtön lapozzon egyet, és olvassa el az "Ahol még királyok a fogyasztók" című írást, hogy bepillantást nyerjen néhány tengerentúli szolgáltató vállalat munkájába, akik dacolnak az amerikai szolgáltatások hanyatlásával.
(Time, 1987. 02.02.)

Keresztes Imre

---

SORSOLÁS!!!

**Idei második számunk példányait is megszámoztuk. Három könyvutalványt sorsolunk ki. A nyertes számokat kiplakátoljuk, a nyeremények a Közgazdász szerkesztőségében Nagy Gábornál vehetők át.**

## BALLA ERNA KÖNYV

E számunkban Tandori Dezsőt kértük meg arra, hogy valljon kedves könyveiről.

"Könyveim" - épp

"Vannak frissen vásárolt könyveim, melyeket - véletlenül esetleg - mindjárt olvasni is kezdek; vannak olyanok, amelyek a foglalkozásommal járnak - írást vállaltam róluk -; megint mások, amik írásaimhoz kellenek, esetleg készülök velük, belőlük valamire - felolvasásra, tanulásra; s nem is oly legvégül, egy-két könyv itt van hosszabb ideje az asztalom körül, a földön, a közelemben, jól tudott helyen, ezekbe szeretek belenézni, vagy éppen csak jó tudni, hogy fellapozhatnám őket. Sorolok tehát könyveket itt, s nem részletezem, melyik milyen"kategóriába"tartozik. Említek újabb megjelenésű és régebben piacunkra került munkákat; ez utóbbiakat esetleg érdemes előkutatni. Akkor, íme: s csak magyar nyelvű kiadványok:

Raymond Chandler: Elkéstél, Terry (Azaz: The Long Good-Bye); Fist Milán: Emlékezések és tanulmányok; Lackó Mihály: Halál Párizsban - Grünwald Béla történész művei és betegségei; Tüskés Tibor: Pilinszky János; Keszthelyi Rezső: Katalekták; Berkes Ildikó: A western; Takács Zsuzsa: Eltékozolt esélyeim; Roger Borniche: A banda; Joy Adamson: Elza és kölykei; Jékely Zoltán: Összegyűjtött versei (Magvető, 1985-ös kiadás); Szabó László (a hadtörténész): Piave 1918; Karinthy Frigyes: Nem mondhatom el senkinek (versek); Sík Csaba: Ben Nicholson; Cornelius Ryan: A leghosszabb nap; Pilinszky János versei (bármely kiadás); Ottlik Géza: Hajnali háztetők (bármely kiadás); Szomory Dezső: A párizsi regény; F. Scott Fitzgerald: Emlékek a dzsesszkorszakból; Gábor Miklós: Tollal; Kondor Béla: Jelet hagyni; Jorge Luis Borges: A titkos csoda.

Igyekeztem régebbi és újabb kiadású műveket elegyíteni itt; sok "standard" kedvencem kimaradt így; másrészt egy alkalommal kedvem volna azokból a könyvekből is felsorolni néhányat, melyeknek fordításához közöm volt; itt semmi ilyet nem említettem; s mert közöm volt hozzá, kihagytam Szép Ernő 1984-ben megjelent válogatott műveit is."

## A MI AJÁNLATAINK

Stanislaw Benski: A cádik dédunokája — Európa

S. Benski 1922-ben született Varsóban. Családját a nácik irtották ki, ő maga a Szovjetunióba szökött, ott harcolt a háború végéig. Ma a varsói Wojtowska utcai szociális otthon vezetője, ahová eredetileg a haláltáborokból megmenekült, magányos, gondozásra szoruló zsidókat vették fel. E kötet elbeszéléseinek ők a hősei, valamennyien az emlékezés megszállottjai, akiket visszatérő álmok üldöznek, s akik megszakítás nélkül beszélnek, idézik a múltat. Mintha csak attól rettegnének, hogy mihelyt elhallgatnak, újra rájuk tör a haláltáborok csöndje.

A szerző négy elbeszéléskötetet publikált eddig, és egy regényt. Elbeszéléseit olasz, német, francia, angol és holland nyelvre fordították le. Irásai ahhoz a zsidó tradícióhoz kapcsolódnak, melyet Mendele, Sólem Aléhem és Singer könyveiből ismerünk.

Hankiss Elemér: Diagnózisok 2. — Gyorsuló Idő

"Három hosszabb tanulmány, néhány rövidebb esszé és interjú található e könyvben. Többségük folytatja azt, amit a Diagnózisok első kötetének esszéi elkezdtek. A mai magyar társadalom egy-egy jelenségét, jelenségkörét járják körül ezek az írások, és azt vizsgálják, hogyan"működik" ez a társadalom. Miben működik jól, és miben működik rosszul." A kötet írásai A magyar modellről (1980), Társadalompatológia (1982), A második társadalom (1984). A rövidebb írások: Kényszerpályán?, Kinek az érdeke?,Egyén és közösség, Torztükörben?, Nincs bűntudata?

Friedrich Nietzsche: A tragédia születése

Nietzsche filozófiai életműve nem egységes és következetesen átgondolt eszmerendszer, hanem inkább "pillanatnyi inspirációk hatására felvillanó gondolatok elegye". E művében, amely első jelentős írása, határozottan a művészetet választja, szemben a tudománnyal és erénnyel. A művészet kiterjesztését, a művészi magatartás általánossá tételét követeli. Úgy gondolja, hogy csak a művészet képes kifejezni az életet. Az élet csak művészeti tevékenységként igazolható: "A világ létezése csakis esztétikai jelenségként igazolt." Mindezt azért, mert az életre elsősorban az jellemző, hogy tragikus. A tragikus művészet a tragikus életet mutatja be, és ugyanakkor elviselhetővé is teszi.

Petró Katalin

Téchy Olivér: Buddha

Ez a könyv jelentős plusszal gazdagítja a Buddha-irodalmat. Ez a nemzetközi buddhológia szempontjából sem elhanyagolható. Igazi jelentősége azonban az, hogy magyarul 65 év után jelenik meg újabb Buddha-életrajz. Eredeti páli és szanszkrit nyelvű források alapján írta a szerző ezt az életrajzot. Végigkíséri a buddhizmus történelmi megalapítója emberi életútját, hogyan tanított, szervezett több, mint 40 éven át, és indított útjára egy tant, amely az egyik legjelentősebb világvallássá lett. Nemcsak Buddha életével és a buddhizmus alapeszméivel ismerkedhetünk meg, hanem más indiai vallási-filozófiai iskolákkal is. Nem könnyű, sajátos stílusú olvasmány, de meghálálja a fáradságot: segít annak megértésében, miért olyan népszerű vallás a buddhizmus.

Petró Katalin

## MŰZEUM — KISS ZOLTÁN — KIÁLLITÁS

SPANYOLOK AZ ÚJVILÁGBAN /Magyar Nemzeti Galéria/

Páratlanul sokszínű kiállítást tekinthetünk meg a madridi Amerika Múzeum gyűjteményéből. A kiállított festmények, ékszerek, használati tárgyak inkább csak felkeltik az érdeklődésünket, mintsem bemutatnák az újvilági kultúrákat. Ez teljességgel lehetetlen is lenne, hiszen több évszázadot, földrészt és népet fog át az anyag.

Ritka élmény személyesen találkozni a maja, azték, inka kultúra tárgyi emlékeivel, de talán a legérdekesebbek azok a korabeli spanyol festmények, amelyek azt mutatják be, hogyan látták a hódítók az újvilágot, az őslakosságot. Ezek a képek sokszor természettudományos kutatások, megfigyelések dokumentációját képezték, többségükön megjegyzések, magyarázatok láthatók.

Külön figyelmet érdemel a felhasznált anyagok sokfélesége. A kerámiák, szövetek és az ötletesen piramist imitáló tárlóban elhelyezett aranytárgyak mellett láthatunk itt gyöngyház berakású festményeket, egy fekete obszidiánból készült tükröt a XV.sz.-ból és színpompás tollmozaikokat is.

Érdeklődésre tarthat számot a kiállításnak azon része, amely az Észak-Amerikai indiánok öltözetét mutatja be, szembesítve a látogatót azzal a képpel, amelyet az ifjúkori olvasmányok nyomán alakított ki magában.

— ○ —

Shakespeare: V. Henrik — Várszínház

Nehéz egyértelműen dícsérni és ajánlani a Várszínház még decemberben bemutatott előadását. De ennek a műnek a kapcsán mégis érdemes újra "beleolvasnunk" a színház nagy vállalkozásába, Shakespeare királydráma sorozatába. Az első darab - a János király - megérdemelt nagy sikert aratott, s bizakodva vártuk a folytatást. Aztán két kevésbé jó előadás következett - II. Richard, IV. Henrik -, melyeket akkoriban illetve néhány évvel korábban már játszottak más pesti színházakban - magasabb színvonalon.

Az V. Henrik tehát, mint darab új, de mint előadási forma nem, hiszen Kerényi Imre, a rendező, folytatja eddigi stílusát. A klasszikus témát modern bőrbe öltöztetve, ironikus hangvétellel, tele váratlan ötlettel, improvizációkkal szolgálja fel. Kerényi ötletei izgalmasak, hatásosak, előadásuk nagy tempót igényel. A hősök játékában is a külső, a maszk dominál. Ezek az ironikus hősök jól mutatnak, élvezetesek. Könnyebben is fogadjuk be őket. De miközben élvezhetjük ezt a jól összerakott játékot, már nehezebb a dolgunk akkor, ha a mű eredeti gondolatait akarjuk követni.

Az előadás további érdeme a kiváló díszlet, mely ugyanaz, mint a korábbi Shakespeare daraboknál. A színészek közül különösen Mácsai Pál emelkedik ki, aki az utóbbi időben törött lábbal játszik, de hála a rendezői ötletek adta tág térnek, ez beleillik a játékba, sőt még új ötletekre is ad lehetőséget.

SZAKÉRTŐI LISTA

Koltai Tamás - a Színház munkatársa, az Élet és Irodalom színházi szakírója - értéklistája a jelenleg műsoron tartott budapesti színházi produkciókról.

1., Csehov: Három nővér - Katona József Színház - rendezte: Ascher Tamás
2., Radnóti naplója - Radnóti Miklós Színpad - előadja: Bálint András
3., Spiró: Csirkefej - Katona József Sz. - r.: Zsámbéki Gábor
4., Shakespeare Coriolanus - Katona József Sz. - r.: Székely Gábor
5., H. Pinter: Afféle Alaszka - Az utolsó pohár - K.J.Sz. - r.: Zsámbéki G.
6., Füst Milán: Máli néni - Játékszín - r.: Verebes István
7., Jarry: Übü király - Katona József Sz. - r.: Zsámbéki Gábor
8., Dürrenmatt: János király - Várszínház - r.: Kerényi Imre
9., Moliere: Tartuffe - Várszínház - r.: Szinetár Miklós
10., Szörényi-Bródy: Kőműves Kelemen - Pesti Színház - r.: Marton László
11., Szomory Dezső: Szabóky - Játékszín - r.: Verebes István
12., Csiksomlyói Passió - Várszínház - r.: Kerényi Imre
13., Molnár Ferenc: Olympia - Nemzeti Színház - r.: Gábor Miklós

Márciusi színházi programokból:

Bemutató: márc. 6. — Sarkadi Imre: Oszlopos Simeon - Pesti Színház (rendezte: Horvai István)

II. Országos Kamaraszínházi Találkozó - március 21-29.

SZKÉNÉ programjából:
Samuel Beckett: Játék - febr. 21. 22. - 19 óra Társulat előadása
Kékszakáll - Artus Mozgásszínház bemutatója - febr. 27. 28. - 20 óra

# TÁMPONT AKCIÓK

Március második hetében két színházi produkcióra is szervezünk akciót. A két darab a leglényegesebb dolgokban közös: mindkettő garantáltan kellemes, nívós szórakozást kínál; vidámak, élénkek, zenések. Igazi jó ráhangoló a KEN-re.

Henry Fielding: Tom Jones - Kaposvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka
Operettszínház - márc. 9. 19 óra

Henry Fielding a XVIII. században élt, abban az időben, mikor a regény, mint műfaj csak kialakulóban volt Angliában, s mivel meghatározónak számított műfajában, joggal nevezik az "angol regény atyjának". Legyűrhetetlen életkedv és természetes jókedv jellemzi, s e vonások már utalnak írói arculatára is: a komikum s a szatíra mestere. Szatíráinak célpontja az irodalmilag, illetve a társadalmilag elavult.

Tom Jones - legjelentősebb műve - vidám, kedélyes darab, társadalmi fonákságokat kipellengérezve bölcselkedik. A regényből készült színdarab - a kaposváriak tolmácsolásában - jól él a műben rejlő lehetőségekkel. Lendületes, élénk előadás született, sok-sok ötlettel, aprólékos eleganciával. Ez a darab valóban minden porcikájában él, hisz még a díszletek is élők. Fiatal színészek "alakítják" őket. Ez a rendkívül eredeti ötlet, melyet máshol még nem nagyon láthattunk, az igazi különlegessége a darabnak. A színészek - kell-e ilyet mondani Kaposváar esetében - kiválóak. Főbb szereplők: Spindler Béla, Csákányi Eszter, Lázár Kati, Jordán Tamás - rendezte: Gazdag Gyula.

Stephen Schwartz: Godspell - Ódry Színpad - március 11. 19 óra

Már előző számunkban foglalkoztunk az Ódry Színpadnak ezzel a kiválóan sikerült előadásával. Most tovább fokozzuk ajánlatunkat: nagyobb mennyiségben jegyet is szereztünk a darabra. Ezt az indokolja, hogy egyrészt az előadás valóban kiváló, másrészt - lévén főiskolai produkció - csak ritkán és rövid ideig játsszák.

A darab Máté evangéliumát dolgozza fel, tehát Jézus főbb tanításait foglalja össze. Mindezt azonban könnyen feldolgozható módon, a vásári komédiások játékával illusztrálva. Egy-egy kimondott mondat, szó láttatása, értelmezése jeleneteken, szituációkon keresztül. Amolyan stílusgyakorlat tehát ez, fiatalos jókedvvel, lendülettel. S ami a stílusgyakorlatnál is több: - musicalről lévén szó - a zene előrelendítő hatása. Ez további frissességet ad, megmozgatja, ugyanakkor összefogja a tíz, végig a színpadon tartózkodó, most végzett tehetséges főiskolást. Rendezte: Iglódi István

Mindkét előadásra várunk Benneteket, nem bánjátok meg!

J e g y e k a Közönségszervezésen és a Ráday büféjében!!!

---

EMLÉKEZTETŐÜL...

BUDAPESTI TAVASZI FESZTIVÁL - TÁMPONT-AKCIÓVAL

A Fesztivált idén március 20-29 között rendezik. A következő eseményekre szervezünk akciót:

I Musici di Roma hangversenye - Zeneakadémia Nagyterem - március 23.
"Nagy találkozás..." - Katona Klári - Kongresszusi Központ - március 27.
Bartók-est - Győri Balett - Vígszínház .

J E G Y E K: Közönségszervezésen (február végétől)

A K I N I Z S I MOZI PROGRAMJÁBÓL

ANDRZEJ WAJDA: TÁJKÉP CSATA UTÁN

"...Wajda olyan kérdéseket boncol, amelyek a lengyel történelem legforróbb pontjaihoz vezetnek. Olyan fogódzókat keres művében, amelyek segítségével népének önmagához és múltjához való viszonyát lehet tisztázni (...) Wajda olyan tükröt tart a lengyel nézők elé, amely nem szépíti a valóságot, amelyben élesen látszanak a kínos részletek, de az illúzióktól mentes önvizsgálat nem rongálja meg azt a köteléket, amely a lengyeleket népükhöz fűzi..." (Önbírálat vagy deheroizálás - lengyelországi sajtóvita a filmről - Valóság 1971/5)

"...Mintha Pilinszky János Passió című verse mögött tárulna föl a csata utáni táj.

"Csak a vágóhíd melege
muskátliszaga, puha mája,
csak a nap van. Üvegmögötti csöndben
lemosdanak a hóhérlegények,
de ami történt, valahogy mégse tud végetérni."

A Tájkép csata után nem háborús film, és nem koncentrációstábor-film, a szó megszokott és gyanakodva fogadott értelmében. (...)

"Amióta elhallgattak a fegyverek, mindnyájan félünk" - ez a mondat Borowski mondata metsző gúnnyal akár mottóul is szolgálhatna Wajda művéhez. A "szabadság" első heteit Borowski (a film alapjául szolgáló novella írója - 1951-ben öngyilkos lett) és Wajda ocsmányabbnak, undorítóbbnak látja és láttatja mindenfajta rabságnál. Szétfoszlott az utolsó illúzió is, a szabadság nem adhatja vissza a semmivé foszlott emberi méltóságot. (...)

Amikor a film hőse kisszekéren egy halom könyvvel útnak indul hazafelé, nem az életben maradást választja, hanem az Életet, amibe "más is belehalt már" (...)"

(Bikácsy Gergely: Andrzej Wajda második korszaka Filmkultúra, 1973/5)

További írások Wajdáról és a filmről:

B.Révész László-Szekfű András: Egy nemzedék életrajza - Andrzej Wajda Budapesten Filmkultúra 1977/1
Elbert János: "A romantikus magatartás lényege az elégedetlenség" - interjú Andrzej Wajdával Filmkultúra 1973/2
Műhely és visszhang Filmkultúra 1973/5
Győrffy Miklós: Adalék a "lengyel színjátékhoz" Filmkultúra 1971/2
Küldetés - Andrzej Wajdával beszél Jerzy Urban Kritika 1976/2

NYIKITA MIHALKOV: OBLOMOV NÉHÁNY NAPJA

"...Oblomov (...) egyáltalában nem üressé lett, csupán arra nehéz rávenni, hogy átmenjen egyik szobából a másikba. Vagy hogy egyáltalán fölkeljen az ágyából. (...) /a filmben/ a kiindulópont: Oblomov gyermekkora. A film lírai álomjelenetei, amelyek egy-egy epizódot villantanak föl az oblomovkai kisfiú emlékeiből, átszövik a jelent, miközben a felnőtt embert kérlelhetetlenül bezárják a múltba, magyarázatát adva mindannak, ami most történik - pontosabban nem történik - vele. (...)

A filmen (...) Oblomov az egyetlen, aki a lét értelmén töpreng, és szembenéz a kérdéssel, hogy miért élünk a világon (...)

Mint ahogy a csehovi Etüdökben, itt is összesűríti /Mihalkov/ az epikusan terjengő történést. "Oblomov néhány napját"látjuk csakugyan; inkább állapotrajzot, mint történetet. (...) egy zivataros (vagy tűzijátékos) éjszaka a csúcspont, ahol"a lelkek találkoznak". Innen kezdve minden fölgyorsul. Nincs idő hosszú beszélgetésekre Olgával (mint a regényben), amelyek során meg lehetne vitatni az életmód vagy a jellem megváltozásának képtelenségét.

Mihalkov Oblomovja - akár Platonov - már a kijózanodás hajnalán visszarottan a lehetőségtől. Élete ezzel megpecsételődött..."

(Koltai Tamás: Etüdök egy lelkiállapotra Filmkultúra, 1981/6)

További írások a filmről, Mihalkovról:

Spiró György: A befejezetlen dráma (Ny.M. filmjei) Filmvilág 1983/11
Hankiss Ágnes: Jelenbezártak Filmvilág 1981/11
Zalán Vince: Szovjet filmek parádéja (Pesaro) Filmvilág 1980/8

A KINIZSI MOZI PROGRAMJA

február 19: Sindo Kaneto: Fojtogatás
20: Federico Fellini: Zenekari próba
21: Steven Spielberg: Harmadik típusú találkozások
22: Michelangelo Antonioni: Egy nő azonosítása
23: Gulyás Gyula: Szerződés mindhalálig BBS
24: Peter Yates: Az öltöztető
25: Krzysztof Zanussi: Védőszínek
26: Gothár Péter: Idő van
27: Alan J. Pakula: Sophie választása
28: Andrzej Wajda: Tájkép csata után
március 1: John Boorman: Excalibur
2: Erdőss Pál: Tárgyilagosan BBS
3: Sidney Pollack: A lovakat lelövik, ugye?
4: Nyikita Mihalkov: Oblomov néhány napja

OLVASTUK...

Rossz bornak cégér

Tessék kimondani fennhangon: Az arc nélküli holttest. Vagy: A fojtogatók hajója. Dögös címek, ugye? Mert nem elegendő megírni egy ponyvaregényt, el is kell adni. És a jó cím fél siker. De említhetek még kettőt: A zokogó zsebtolvaj és Márta rossz lány lett. Hiába, odaát értenek ehhez! Hiszen ott az irodalmi színvonal mellékes. Csak a példányszám legyen magas. Az a cím például, hogy A kém lemond vagy pláne Egy örömlány kalandjai Isztambulban már önmagában szinte garancia arra, hogy a könyv felkerül a bestseller listára és olyan profitot hoz a kiadónak, hogy táncra perdülnek helyette.

Hogy hol vagyunk mi ettől? Ne becsüljük le magunkat! Az említett könyveket ugyanis, amelyek idehaza jelennek meg az idén, méghozzá magyar szerők tollából, napilaphirdetés ajánlja a nyájas olvasónak.

-csár

(Élet és Irodalom 1987. február 6.)

TÉVÉT NÉZTÜNK...

"... Volt már olyan Hírháttér, amelyben egyetlen kérdésre sem kapott értékelhető választ a műsorvezető. Nem arról van szó, hogy a vendégek nem akartak beszélni, vagy szemérmesen az asztal alá néztek volna; beszéltek ők folyamatosan, csak épp válasz helyett. "Én a magam részéről még hozzátenném azt is..." "Én a magam részéről felvetnék itt még egy gondolatot..." "Én a magam részéről visszakanyarodnék az előző kérdéshez..." - Hogy aztán a beszélgetés csúcsportjaként hirtelen egymásra nézzenek, kölcsönösen biztosítva a másikat, valamint országot-világot, hogy érdekeink közösek, egy csónakban evezünk. Mindez, persze nem Mester Ákos bizonyítványa. Inkább azt mutatja, hogy a tájékoztatási mechanizmusban egyelőre sokkal jobban funcionál az a rendszer, amely nem a hamis polgári "kérdezz-felelek" sémára épül, hanem egy teljesen új formulára, amelyben az illetékesek már meglévő válaszaihoz tesznek fel kérdéseket az újságírók. Nem lehet véletlen, hogy a múlt héten örömmel üdvözölte a kormány szóvivője a szóvivői rendszer további kiterjesztésének gondolatát.

Így vagy úgy, a Hírháttér egy idő óta Mester Ákos riporteri szenvedéseinek a színterévé vált. (Lehet, hogy ezért kapott díjat a tévékritikusoktól...)..."

(Megyesi Gusztáv: Ki kicsoda? ÉS 1987. február 6.)

— 11 — DÁNIEL ZSOLT — NAGY NÓRA ——— ZENE ———

KOMOLYZENE:

Ez alkalommal néhány szerzői estet szeretnék ajánlani.

Február 25-én a Pesti Vigadóban Dráfi Kálmán Schumann-darabokat zongorázik. Február 27-én a Zeneakadémián Kovács Dénes hegedűművész Mozart-esttel lép a közönség elé. S ugyancsak 27-én a Pesti Vigadóban a MÁV Szimfonikusok Csajkovszkij-estje hallható. A műsoron a IV. szimfónia mellett az Olasz Capriccio hangzik el.

Március 2-án a Kongresszusi Központban pedig a Magyar Állami Hangversenyzenekar Wagner-esttel lép a közönség elé.

KÖNNYŰZENE:

The Police: Every Breath You Take - The Singles

Február 18. Petőfi Rádió 20.05. - Album-ajánlat

A POLICE az angol újhullám jeles és jellegzetes képviselője volt. Első lemezük számai - zenei megoldásaikat, hangzásukat, szövegüket tekintve - még inkább meghökkentőek (bár már ezen megjelentetik a későbbi nagy Sting-sláger, a 'Roxanne' "zenekari" változatát), következő, Regatta de Blanc című albumuk már egyöntetű, sőt elsöprő siker, azzal együtt, hogy még "megbújik" rajta néhány,a korai korszak hangvételét idéző kompozíció.

Harmadik LP-jük, a Zenyatta Mondatta végleg szakít ezzel a felfogással, teljes egészében a Sting-féle (jó értelemben vett) dallamos szerzemények jellemzik. Újabb lemezük - amelyről a Synchronicity került a legföljebb a slágerlistákon - szövege komolyabb témák felé fordul, s ezt alátámasztja, ehhez illeszkedik a zene hangulata, hangszerelése. Felbomlásuk után messze eltávolodtak egymástól: Andy Summersről, a volt gitárosról alig hallani, Stewart Copeland (dob) kiadott egy lemezt egy afrikai ütőhangszeressel, a Fekete Kontinens népzenéjének stílusában, majd dzsesszmuzsikusokkal játszott együtt, legutóbb például a Stanley Clarke Band 1986-os lemezének borítóján olvashattuk nevét.

Legmagasabbra Sting zeneszerző-énekes,basszusgitáros jutott, szólólemeze nagy siker lett, ami igényessége alapján jogosnak mondható; több filmszerepet vállalt, ami tovább növelte hírnevét, sikereit és vagyonát; s neves zenészekből verbuválódott alkalmi együttese koncertfelvételeinek gyűjteményét egyszerre jelentették meg lemezen és filmen, aminek fogadtatása csak újabb bizonyítéka nagyszerűségének.

1986 végén - újra együtt - megjelentették a harmadik lemez nagy slágerének, a Don't Stand So Close To Me című számnak egy feldolgozását, ami felvetette a kérdést: ismét összeáll a POLICE?

Van Morrison: Astral Weeks (1968) - **Lemezbörze helyett**

Február 21. 3. műsor 14.03.

**Van Morrison 1945-ben született Belfastban. Már 15 éves korában profi muzsikus volt. 1960 óta dolgozott a Monarch nevű blues-zenekarral, elsajátítván a gitározás, a szaxofon- és szájharmonikajáték tudományának alapjait. Később a Them együttessel játszott, mellyel 1965-ben készítették a Baby, Please Don't Go és a Gloria című slágereket. A 70-es és a 80-as években már nem volt olyan nagy sikere. Láthattuk Az utolsó valcer című filmben.**

Jimi Hendrix: Are You Experience (1967) - **Lemezbörze helyett**

Február 28. 3. műsor 14.03.

**A rockzene talán legnagyobb tehetségű, fiatalon elhunyt gitárosa. Pályafutása a rock egyik legizgalmasabb, legszebb és legtragikusabb fejezete. Mindenkit elragadtatott bravúros dzsessztechnikájával, melyet addig még senki sem nyújtott. Az ún. wah-wah pedál alkalmazásával szokatlan hangzásokat ér el. Pirotechnikai trükköket éppúgy alkalmaz színpadi fellépésein (égő gitár), mint azt, hogy fogaival esik neki a húroknak. A műsorban bemutatott lemezzel futott be. Itt hallható a Hey Joe és a Purple Haze című számok.**

11.

# BEMUTATJUK — INTERDISZCIPLINÁRIS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖR

Nem tudom, hányan találkoztatok már az ITDK mozaikszóval, illetve a szervezet plakátjaival, újságjával a LEV-LAP-pal, és vettetek részt az ITDK rendezvényein. Nos, az alábbiakban szeretnénk bemutatni az ITDK-t magát, és néhány szekció részletesebben a Támpont következő számaiban.

Az ITDK (Interdiszciplináris Tudományos Diákkör) életreforr kezdeményezését Lévai Sándor bábtervező javaslatára tíz egyetem és főiskola diákjai (többek között a Rajk László Szakkollégium akkori tagjai közül néhányan), oktatói, valamint más szakemberek alapították 1981-ben a Művelődési Minisztérium jóváhagyásával. A kitűzött cél az volt, hogy a különböző felsőoktatási intézmények hallgatói együttesen dolgozzanak VALÓSÁGOS - sokoldalú megközelítést igénylő - FELADATOK megoldásán. Konkrét célként egy társadalmi kísérlet tervének kidolgozását és a megvalósulás elősegítését tűzték ki: egy olyan kis település (Communard Város) alapítását, amely kedvező teret ad a mindennapi élet, a munkaszervezet, a gazdaság, a nevelés és a társadalomszervezés területén jövőbemutató kezdeményezéseknek. E településnek választ kell adnia arra a kihívásra is, amire a tömeges szociális lakásépítés nagyméretű megoldása az utóbbi 20 évben nem volt képes válaszolni. 1984-ben az addigi szellemi munka összegzéseként elkészült az "Egy lehetséges holnap" című írás, egy olyan koncepció, amely CV létesítésének hátteréül és irányelvéül szolgálhat.

→ CÉLJAIK: Az eltelt évek (1986-ig) nyilvánvalóvá tették, hogy egy ilyen nagyságú kezdeményezés társadalmi háttere hiányzik, ezért céljaikat néhány lépéssel hátrébb kellett kitűzniük. Ezek az alábbiak. [1] A munkában, kutatásban, gondolkodásban, cselekvésben való termékeny együttműködés módjainak elsajátítása. [2] Az ehhez szükséges kapcsolatok létrehozása és fenntartása személyek, iskolák, települések, kutatócsoportok, külföldi és hazai kezdeményezések között. [3] A fenti kapcsolatok révén állandó információáramlás létrehozása. [4] Kisebb, részleges kezdeményezések indítása, segítése, és ezek tapasztalatainak feldolgozása.

→ NÉHÁNY - AZ ÉRTÉKRENDÜKET MEGVILÁGITÓ - CÉL: [1] Az elnyomó mechanizmusok leépítése önmagunkban, az emberi viszonyokban és a társadalomban, s helyettük az együttműködés erőszakmentes formáinak elsajátítása. [2] A természet rombolása, felélése helyett az összhang keresése, természetépítés. [3] Olyan gazdasági rend, amely nem erőszakosan-egyenlősítő, hanem "kifuthatja" magát benne az egyén, amely ugyan hatékonyan termeli meg az élet anyagi alapjait, de nem a természet és a jövendő generáció kárára, s amelyben van lehetőség egalitáriánus közösségek létrejöttére is. [4] Újragondolni az egész technikai-fogyasztói társadalmat, és az öncélú növekedés helyébe az ember immanens értékeit állítani.

Jelenleg körülbelül 30 főnyi az aktív mag, akikre számítani lehet, és 4-5 ember van, akinek a viszonylag független és fegyelmes munkája lehetővé teszi, hogy aktívan szervezhessék az ITDK-t. Egyébként mindenki társadalmi munkában végzi az ITDK-ban feladatait.

A 30 fős mag körül sokan segítenek alkalmilag, fordítanak, lap- illetve könyvszemlét készítenek. Az ITDK nagy levelezési forgalmat is bonyolít, a vidéki és külföldi kapcsolatok tartásának ez a legfontosabb eszköze. Az ITDK-kezdeményezés nem korlátozódik csak Budapestre, jelentős kapcsolatai vannak vidéken is. Több, ITDK-sok által alapított klub létezik, amelyek már horizontális kapcsolatokat is kiépítenek egymással. A törekvés az, hogy a szálak önálló szerepet kapjanak, és a budapesti központ ne "központ" legyen, hanem kezdeményező katalizátor. Ehhez pedig szélesíteni kell a kezdeményezés jelenlegi bázisát. (Egyébként vidékről is feljárnak a Teaház rendezvényeire, és így hozzájuthatnak olyan információkhoz, amelyek eddig a "pesti elit privilégiumai" voltak.)

Az ITDK viszonylag függetlenül dolgozik, több intézmény (Művelődési Minisztérium, KISZ KB, MEF) támogatásával, segítségével - az MKKE KISZ Bizottsággal is nagyon jó a kapcsolatuk. A kezdeményezéseikhez, kutatásaik támogatásához és egyéb költségeikhez pályázatok útján szerzik a pénzt.

Külföldi kapcsolatokat is igyekeznek széleskörűen kiépíteni. Többek között élő és rendszeres kapcsolat van a környező országokkal, és több nyugat-európai alternatív mozgalommal. (Decemberben egy dán kommuna volt a vendégük - velük rádióriport is készült.)

→ A MŰKÖDÉSRŐL: Októbertól májusig minden pénteken 18 órakor klubjukban, a Teaházban találkoznak. Ez jelenleg az Almássy téri Szabadidőközpontban működik. Ide előadókat hívnak, vendégül látnak más közösségeket, kezdeményezéseket, kicserélik friss híreiket, és vannak egyéb spontán és szervezett programjaik is. A programokról mindig az aktuális LEV-LAP ad tájékoztatást. A LEV-LAP nem más, mint egy havonta készített körlevél, amelyet jelenleg 1000 példányban nyomtatnak, és amely kizárólag az előfizetésekből és bevételeiből tartja fenn magát. (Ez jelenleg évi 40 Ft, amelyet vagy a szerkesztőség címére kell elküldeni egy postautalványon - Maurer György 1125 Budapest Szarvas G. u. 42/b - vagy személyesen a Teaházban fizethető be. Az egyes számok pedig megvásárolhatók az MKKE könyvesboltjában, a főépületben.) A LEV-LAP többek között lap- illetve könyvszemléknek, a kezdeményezés programjainak, vitáknak, a táborokról szóló híradásoknak, és az ITDK tevékenységével kapcsolatos tanulmányoknak és egyéb információknak ad helyet. A LEV-LAP minden tömör és közérdeklődésre számító gondolatot, információt közöl.

→ SZEKCIÓK: (részletesebben a következő Támpontokban!)

- Művi környezet műhely
- Alternatív lakó- és munkaközösségek műhely
- Számítástechnikai-kibernetikai műhely
- Információ Gyűjtő és Szolgáltató műhely (IGYéSZ)
- Teaház-csoport
- LEV-LAP szerkesztőség
- Kollektív ház-kezdeményezés
- Balaton kezdeményezés

→ HOGYAN LEHET BEKAPCSOLÓDNI?:

1. A Teaházba való eljárással. 2. A LEV-LAP-ra való előfizetéssel be lehet lépni a közös kommunikációs hálózatba. 3. Ha a TDK munkádat más iskolák hallgatóival közösen készíted, akkor az így született interdiszciplináris dolgozatodat nekünk nyújthatod be, s ezt mi jogosultak vagyunk az OTDK-ra nevezni. Vagy ha ilyen munkához keresel társakat vagy konzulenst, akkor küldj felhívást a LEV-LAP-ba. 4. A később részletezett műhelyek és kezdeményezések munkájába való bekapcsolódással. 5. Esetleg egy új műhely vagy kezdeményezés indításával.

Esetleges részletesebb információkat az IGYéSZtől kaphatsz. Cím: Maurer György 1125 Bp., Szarvas G.u. 42/b telefonüzenet munkanapon 213-460

Folytatás a szekciók részletesebb ismertetésével a következő Támpontokban!

---

F I G Y E L E M !

Ha be szeretnél kapcsolódni a Támpont írásába, ha láttál egy érdekes filmet, színdarabot, kiállítást vagy olvastál egy fontos és közérdeklődésre számot tartó újságcikket, és mindezt szeretnéd "közkinccsé tenni", akkor IRD LE a véleményedet róla, miért ajánlanád elolvasni-megnézni (vagy éppen miért nem), és hozd be a Közgazdász szerkesztőségébe!

Következő lapzárta február 25-én!

# VENDÉGÜNK

Dr. Bácskai Tamás
egyetemi tanár
MKKE Pénzügy Tanszék
vezetője

Sokan fejcsóválva néznek rám ismerőseim közül, amikor a 6-os, meg a 2-es villamoson, vagy az utcán fülhallgatóval sétálok. Pedig csak szeretem a zenét, s addig is rádiózom, amíg úton vagyok. Katholikus, azaz egyetemes zenei ízlésem van, ha az ilyet egyáltalán ízlésnek lehet nevezni: belefér Weber és Webber is. Igy azután rádiónk valamelyik állomása mindig tud nekem valamit nyújtani. De különös örömmel hallgatom - s nemcsak közlekedés közben - a dzsesszet, elsősorban a dixie-t. Kedvencem a Benkó-együttes és a mai szerzők közül Joplin. Ez a zene mindig feldob, jókedvűvé tesz. Mintha kisütne a nap. Szívesen hallgatom háttérzeneként, munka közben is. Szeretem a musical műfaját: nagy élményem volt a Macskák, nem csak a zene, hanem a költői eredeti szellemes magyarítás, a hazai színpadokon oly ritkán tapasztalható mozgásgazdagság, s a remek kabinetalakítások egész sora. Megrendítő élményem volt az István, a király - nekem-nagyvonalúan - a rockopera is musical, ahol együtt játszott a magyar történelem, a szegedi Dóm-tér, a remek látványtervezés, a kitűnő zene és a szuggesztív szereplők.

S már itt is vagyunk másik nagy szerelmemnél, a színháznál. Dr. Szabó Katalin e lap november 12-26-os számában írja, s szívemből szólt, hogy a művészet neki "kaland, ünnep, misztérium maradt". Nekem is. Ezért, a magam ünnepe kedvéért öltözöm gondosan, ha színházba megyek. Ezzel is "jeles nappá" akarom tenni. S ezért szeretek társaságban, negyed- hatodmagammal elmenni. Igy a hangulat is pezsgőbb, és a szünetben folytatott vita is mintha a felvonás folytatása volna. Nekem nem annyira kitüntetett kedvenceim a groteszk, az abszurd, mint Katinak, bár erős Örkényszerképzetem miatt sokszor voltam tanúja a dobozolásnak, meg a macskajátéknak. S kevéssé szeretem a brechti elidegenítést, s azt, hogy megmagyarázzák nekem, miről is van szó. Viszont szeretem Háy Isten, császár, paraszt-ját, a legtöbb Brecht darabot, amelyet ő maga nem tudott megírni, Máriás Antalhoz hasonlóan (február 4-18-as szám) szeretem Németh László Galileijét és A Bólyaiak-ját, de tőle láttam könyvdrámákat is. Nem szeretem a minden más műfajban általam hőn szeretett Illyés Gyula darabjait, amelyeket dramatizált publicisztikának érzek.

A darabtól függetlenül a legnagyobb érdeklődéssel az előadást, a mívességet és a színészi képzeletet figyelem. Elég hosszú életem során sok darabot láttam több szereposztásban, más-más rendezői koncepcióban, és nagyon sok darab szövegét tudom kívülről. Nagy élvezettel hasonlítom össze, hogyan oldotta meg Szabó Sándor, Lehotay Árpád, vagy Szakácsi Sándor a Cyrano orrmonológjának egy-egy mozzanatát, milyen volt Bajor Gizi és milyen Ruttkai Éva Heltai Néma leventéjében, s hogy utolérhetetlen három örjögöt láttam Major Tamás, Ungvári László és Várkonyi Zoltán megszemélyesítésében a Csongor és Tündében. Szeretem előzetesen megismerni és elképzelni, amit majd megnézek. Moziba is szeretek járni, leginkább Bacsó, Makk Károly, Gothár Péter filmjeit. Viszont nem kedvelem a cselekménytől - ha egyáltalán van - függetlenül, önállóan odaállított szimbólumokat. Tarkovszkijtól például csak a Rubljov tetszett nekem.

Szenvedélyesen szeretem a verseket, és sokszor azzal szórakozom, hogy elmondom azokat magamban. De az ízlésem vagy a költészet valahol megrekedt: nekem a feszes forma hozzátartozik a vershez, csakúgy, mint a költői képzelet. Prózát szívesen olvasok. Kedvencem Ottlik Géza. Nagyon haragszom rá, mert keveset ír. Nehéz olvasmány, de szeretettel fejtem meg Esterházy Péter munkáit.

A külföldi irodalmat tudatosan, tehát nyelvi fejlődés végett is, eredetiben szeretem olvasni, ha a nyelvet ismerem.

Az irodalmi művek politikai megítélését én sem méltányolom, akárcsak Máriás Antal, de irodalomtudósokra, hivatásos kritikusokra odafigyelek. Csak nem mindegyikre. De Alföldy Jenő irodalmi vagy Létai Vera filmkritikái eligazítanak, mert a mű olvastán vagy léttán általában egyetértek velük. Van olyan kritikus is, aki úgy igazít el, hogy azt keresem, amit szid, és azt kerülöm, amit dícsér. Ez sem megvetendő fogódzó!

S bár a két idézett vendég, úgy látszik, a televíziót nem tekinti a kultúra részének, én férfiasan megvallom, szeretem a tv sok adását: kedvenc műsorom a Delta - részben a tartalma, részben Kudlik Júlia mosolygós szemei miatt -, szeretem az épkézláb krimit és a jó drámát, a műalkotások bemutatását.

S végül, de nem utolsó sorban, szeretem nézni a serdülő életet 5 kisunokám fizikai és szellemi gyarapodását. Az övék a hétvége. Ők is - legenda, misztérium, költészet..."

## KULTÚRASZOCIOLÓGIA

### DIVATSZOCIOLÓGIA

Klaniczay Gábor- S. Nagy Katalin: Divatszociológia (Tömegkommunikációs Kutató Központ 1982)

A két kötet tanulmányokat tartalmaz a divatszociológia témaköréből, külföldi szerzőktől. Az alábbiakban a bevezetőből idézünk:

"A divat szociológiája a divat magyarázatát végső soron abban a funkcióban keresi, amit a különböző csoportok, rétegek, osztályok, társadalmak életében, egymás közti viszonyaiban tölt be a divat mechanizmusa."

"A válogatás tükrözi a választék összetételét: a társadalmi megkülönböztetés jeleiről szóló elemzések - s így a divattal kapcsolatos vizsgálódások - túlnyomó többsége az öltözködésre vonatkozik. Az öltözködés jelrendszere minden, ismert társadalomban kitüntetett - bár sohasem az egyedüli - terület volt a társadalmi különbségek és összetartozások kulturális jegyek segítségével történő kinyilvánítására."

"...Megkockáztatnánk azt a feltételezést, hogy a divat öltözködésben megfigyelhető logikája az, ami más kulturális termékek, értékek divatjainál is érvényesül."

Horgas Béla- Levendel Júlia: Ez most a divat (Gondolat 1981)

Kisebb tanulmányok, néhány oldalas esszék, riportok, versek és novellák a tudomány és a művészet segítségével közelítik meg, járják körül e témát - tágan értelmezve a divat fogalmát.

"Mindenekelőtt talán arról, hogy antológiánk voltaképpen nem is antológia, hanem tematikus körbe sorolt írások együttese. A műfaji sokféleséggel a komplexitás sajátos formáját szeretnénk kialakítani. Az írások együtt többet tudnak mondani a divatról és a divat ürügyén a világról, mint külön-külön; a kötet több értéket tartalmaz, mint amennyi az egyes értékek összege."

"...Ez a könyv az együtt-gondolkodás és -érzés tétova próbája. Egy téma együttes megközelítése, komplex és improvizatív jelleggel. Komplex, mert több szakma, terület képviselője szólal meg és improvizatív, mert többnyire az egyéni rögeszméket fűzi lazábban-szorosabban össze."

TÉMA: Kelet-nyugati kereskedelmi korlátozások

HVG 1987. február 7. : Interjú a COCOM-ról

A téma aktualitását az adja, hogy Budapesten járt a párizsi COCOM-bizottság politikájának egyik irányítója, Paul Freedenberg. A bizottság olyan termékek szocialista exportját korlátozza, melyek katonai célokra is felhasználhatók. 1987 nyarán esedékes tanácskozásán e bizottság fölülvizsgálja, és várhatóan átírja a kiviteli tilalom és engedély alá eső tételek listáját, a COCOM-listát.

Bíró Klára: Csúcstechnológiák a nemzetközi verseny gyújtópontjában

ezen belül is "A többcsatornás protekcionizmus és ellentmondásai" fejezet

Az USA exportgátló eszközei között fontos szerep illeti meg a "félhivatalos" COCOM-bizottságot. Különösen hatásos fegyver ez a COCOM-szabályok 1984-es szigorítása óta, melyről e cikkben olvashattok. Meg arról is, hogy e szabálymódosítások nem találkoztak egyértelmű helyesléssel az exportőr vállalatok körében. A cikk amerikai beavatkozás miatt meghiúsult belga üzletekről ír. Ezt követi a semleges országokkal szemben alkalmazott kereskedelmi politika, mely amerikai részről korántsem semleges. A téma befejezése Kína, a "kivételezett gyermek" helyzete. Az USA vele szemben folyamatosan engedményeket tesz, mivel szerinte Kína az újkapitalista típusú fejlődés útját járja.
(Külgazdaság 1985/9)

Logoncz Miklós: Nyugati stratégiai koncepciók és megvalósításuk a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatokban

A szerző a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatok céljaira, terjedelmére, súlypontjaira (gazdasági-szerkezeti és területi), eszközeire, gazdasági és politikai feltételeire vonatkozó nyugati nézeteket, stratégiai koncepciókat elemzi a II. világháborútól napjainkig. Megvizsgálja, hogy egyes stratégiai koncepciók milyen körülmények között emelkedtek egy állam vagy államcsoport hivatalos politikájának a rangjára, miért válhattak hosszabb vagy rövidebb ideig doktrinává, s hogy ezeket a koncepciókat mennyiben sikerült megvalósítaniuk a fejlett tőkés országoknak. A tanulmány a külgazdasági kapcsolatok politikai jellegére koncentrál, történetükben mutat be olyan "közgazdasági" fogalmakat, mint exportellenőrzés, COCOM, legnagyobb kedvezmény elve, a "közvetett átkarolás" stratégiája, stb.

Bíró Gerd: A kelet-nyugati gazdasági kapcsolatok világpolitikai aspektusai

Ijesztő a cím, mert két ekkora témán belül a COCOM-bizottságról találni valamit nem kecsegtet túl sok sikerrel. És mégis a szerző megérkezik az ASEAN-térségből Európába, és itt különválasztja a szocialista országokkal kapcsolatos amerikai és nyugat-európai törekvéseket. Mivel a COCOM-ot szóbeli megállapodással hozták létre, működését nemzetközi szerződések nem támasztják alá, nincsenek jogi szankciók sem. A nyolcvanas évekből szerepel az USA terveiben négy szervezet, NATO, az OECD, a Nemzetközi Energiaügynökség (IEA) és a COCOM működésének összehangolása. Azonban mind a négy szervezeten belül fennállnak az USA és nyugat-európai szövetségesei közti ellentétek.
(Külgazdaság 1985/10)

Izikné Hedri Gabriella: Kereskedelempolitika és a kelet-nyugati kapcsolatok az 1980-as években

"...A külpolitika képes a gazdasági kapcsolatok fékezésére, de kevéssé alkalmas annak ösztönzésére. Ez az álláspont leegyszerűsített ugyan, de kétségtelen, hogy a kelet-nyugati viszonylatban a politika eddig erősebben hatott a gazdaságra, mint megfordítva (...) Az amerikai indíttatású embargópolitika csakúgy, mint a nyugati szövetségi rendszer közös COCOM-listája csak azt bizonyítja, hogy mennyire önkényes lehet egy külkereskedelmi ügylet megítélése. (...) Az EGK-nak Magyarországot szerződéses partnerként olyannak kell tekintenie, mint amilyen az ma a valóságban..."
(Külpolitika 1986/4)

A KÖZGÁZ DIÁKCENTRUM FEBRUÁR 27-I MŰSORA

nyitvatartás: 19.30-tól 01.30-ig

PROGRAMOK:

B I K I N I - koncert Aula 21.30

Exkluzív vendég: VASS ISTVÁN ZOLTÁN II.előadóterem 20.00

Film: A BUMERÁNG című francia krimi (főszereplő Alain Delon) I.előadóterem 20.00 és 23.00

Diszkó: Egész este a menzán

Teaház: Első emeleti zsibongó

Büfé: a földszinten

BELÉPŐDIJ: 70 forint (Közgázosoknak 50 forint)

TAGSÁGI-OSZTÁS:
- Közgázosoknak és lányoknak n e m k e l l
- külsősöknek: diák, katona 25 Ft/félév
  másoknak 50 Ft/félév

helye: MKKE Főépület IX. Dimitrov tér 8.

ideje: február 9-től folyamatosan, hétköznap délután 5-7-ig

hozzatok magatokkal: 2 db igazolványképet
saját névre megcímzett, bélyeggel (4Ft) ellátott borítékot

SLÁGERLISTA - 1987. február 5-12

Angol lista:

1. (a múlt héten 1.) Jack Your Body - Steve "Silk" Hurley
2. (-) I Know You Were... - George Michael and A. Franklin
3. (4) C'est La vie - Robert Nevil
4. (3) Is This Love? - Alison Moyet
5. (5) No More The Fool - Elkie Brooks
6. (2) Reet Petite - Jackie Wilson
7. (-) Heartache - Pepsi and Shirlie
8. (-) Down To Earth - Curlosity Killed The Cat
9. (7) Caravan Of Love - Housemartins
10. (-) Almaz - Randy Crawford

Amerikai lista:

1. (a múlt héten 1) At This Moment - Billy Vera and The Beaters
2. (4) Open Your Heart - Madonna
3. (2) C'est la vie - Robert Nevil
4. (6) Land Of Confusion - Genesis
5. (8) Change Of Hearts - Cyndi Lauper
6. (5) Control - Janet Jackson
7. (7) Someday - Glass Tiger
8. (3) Shake You Down - Gregory Abbott
9. (-) Livin' On Praying - Bon Jovi
10. (-) Touch Me - Samantha Fox

Felelős kiadó: Szuhay Miklós
Felelős szerkesztő: Kurucz Péter
Grafika és címlap: Kiss Zoltán
Készítették (a feltüntetetteken kívül): B.Kiss Tamás, Czukor András, Deák Éva, Kelemen Zoltán, Kisbenedek Péter, Vámos Mariann, Zuggó László
Készült az MKKE házi sokszorosítójában, 1500 példányban
84/141